



۲۰۱۵/۰۴/۰۴



نظر محمد مطمئن

مارچ تېر شو، سوله لا هم د مرغی پی دي!

په تېر سپټمبر کې واک ته د غني له رسېدو وروسته د دسمبر پر شپاړسمه پېښور کې پاکستانی طالبانو پر یوه ښوونځي یرغل وکړ. دلته په کابل گردو گومان وکړ چې د پاکستان سیاست بدل شو او سوله راغله؛ البته د دوی په باور یوازي پاکستان کولای شي افغانستان ته سوله راوړي. د مارچ میاشت تیره شوه، د ولسمشر د کار له پېله دادي نږدې ۶ میاشتي تیري شوي، د سولې اړوند ژمنې چې ولسمشر او شکیلو هیوادونو او خواوو کړي وي، یوه یې هم پوره نه شوه.

پاکستان پر طالبانو کمساری فشار راوړ!

پاکستان خپل ټول فشار پر طالبانو وکاروه، دومره فشار چې په تیرو ۱۳ کلونو کې یې ساری کم لیدل شوی و، البته سیاسي فشار، تر دې چې پاکستان طالب مشرانو ته پنځه ورځې مهلت ورکړی و چې حتماً باید له افغان حکومت سره د سولې خبرو ته کښیني او که چمتو نه شي له «بدو عواقبو» سره به مخ شي! نږدې درې اوونۍ مخکې د طالبانو رهبري شورا بیا هم ناسته درلوده او په مطلق اکثریت یې پریکړه وکړه چې د پاکستان له خوا هر ډول فشارونه به زغمي، خو د پاکستان دغه خبره به په هېڅ ډول ونه مني چې د فشار په نتیجه کې له افغان حکومت سره د سولې خبرو ته کښیني.

د طالبانو رهبري شورا دا پریکړه هم کړې چې د افغانستان اړوند مسایلو کې به د خپلواکۍ په ساتلو سره «هیچاته» اجازه ور نه کړي چې د سیاسي، روجي، زور او نظامي فشار له امله د هغوی غوښتنو ته تسلیم شي، بلکې هر ډول د افغانستان مسایلو اړوند پریکړه به په خپله خوښه او په خپلواکه ډول کوي.

دا خبره هم ډېره اړینه ده چې ډېری طالب مشران اوس د افغانستان او پاکستان په سرحدی سیمو کې خوندي ځایونه لري او دا ډول د افغانستان په داخل کې هم پراخي سیمې تر خپلې ولکې لاندې لري چې کولای شي په کې له حکومتي گواښونو لرې خوندي ژوند وکړي. اوسنیو حالاتو ته په کتو سره پاکستان هغه توان او متره نه لري چې پر طالبانو فشار راوړي او په پایله کې یې گډ حکومت سره ناستې ته اړباسي. تېرو دیارلسو کلونو دا فرضیه څو څو ځلې غلطه ثابته کړه. د پخواني ولسمشر حامد کرزي په واکمنۍ کې هم کله چې به د دواړو هیوادونو ترمنځ سفرونه زیات شول، دا فرضیه به بیا مطرح وه چې که پاکستان طالبان د سولې خبرو ته اړباسي؛ خو دا فرضیه چې دومره غلطه ثابته شوه، نور ښایي باور پرې ونه شي.

غني باید دغسی کړي وای!

ولسمشر غني د امریکا کانگرس ته په خبرو کې دومره مخکې ولاړ چې ممکن شل کلونه وروسته هم مور افغانان همدغه ځای ونه رسیږو، او ممکن شل کاله وروسته هم همدغه ډول یو حالت امریکایان په افغانستان کې ونه ویني. دا هم د یادونې ده که چیرته د امریکا کانگرس کې د گډ حکومت اجرائیه رئیس ته د خبرو زمینه برابره شوي وای، ممکن هغه له غني څخه هم د امریکا عسکرو په ستاینو او صفتونو کې مخکې تللی وای.

کله چې تره کی د کودتا له لارې واک ته ورسید، هغه به روسانو ته ویل چې مور تر پولنډ، هنگري او چکسلواکیا دوه مرحلې مخکې یو، هغوی په ۷۰ کلونو کې ونه توانیدل چې کمونیستي قوانین په خلکو عملي کړي مور یې عملي کول له پېله شروع کړل. لومړی مو د ځمکې د وېش اصلاحات دادی په خلکو عملي کړل.

د ولسمشر اشرف غني ټولې خبرې امریکایي سیاستوالو او چارواکو ته سمې او په ځای خبرې وي، همداسې باید غني کړي وای، د غني خبرې تر ډیره تشریفاتې وي، بې نظیره تشریفات او مننه، ولي امریکایان عادي خلک نه دي، هغه انتظار دي چې د گډ حکومت د مشرانو له خوا دغه خوږې او تشویقي خبرې په عمل کې وویني.

د پاڼو شمیره: له ۱ تر ۴

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ

امریکایان د ده په خبرو له دي امله هم راضي ښکاري چې اوس به هغوی خپل ملت ته جواب ولري چې په افغانستان کې داسې حکومت راغلي چې د امریکایانو صفت کوی، د امریکایي سرتیرو وژنه او د هغوی زخمي کېدل دا ډول د امریکایي ملت ټکسونه به یې ځایه نه دي تللي.

ولسمشر غني وکولای شول چې امریکا ته په خپل سفر سره د راتلونکو دوو کلونو له پاره خپل واک د امریکا د ملاتړ له امله گړنټي کړي. ولي په کور دننه او ارگ کې دننه مخالفتونه ورته لاهم غټ گواښ دی، پخوا فکر کیدي چې گډ حکومت به ډیر ژر د خپلمنځي اختلافونو له امله رنګ شي.

ستونزه چا سره ده؟

ولسمشر غني وویل چې زموږ ستونزه له پاکستان، په دویم قدم کې له طالب سره ده، معلومیږي چې غني غواړي له پاکستان سره هغه مهمه ستونزه چې د ډیورنډ یو طرفه کول دي، همدې ته یې اشاره او په دي به خبرو ته تیار وي. دا ډول غني غواړي چې پاکستان سره تر اخر حده پورې مخکې ولاړ شي، تر څو پاکستان مخامخ دیوال ته ودروي چې یا خو ورسره لاره یوسي او یا خو ومني چې رښتونی نه دی، نو په دواړو حالتونو کې به غني د امریکا او نړیوالې ټولني توجه ځانته جلب کړي.

که چېرته پاکستان او افغان حکومت توافق ته ورسیري، بیا به پاکستان طالبانو ته ووايي چې نور په پاکستان کې د دوی له پاره د اوسیدو توان او توافق نه لري، هڅه به وکړي چې طالبان له گډ حکومت سره خبرو ته تشویق کړي. د پاکستان اړوند تگلاره باندي امریکا ډیر زیات تاثیر لري، امریکا انتظار کوي چې د گډ حکومت مشران عمل کې څه وکړي، ځکه هغوی خپل ستراتیژیک ملگري پاکستان په هیڅ ډول له لاسه نه ورکوي.

امریکا پاکستان ته په سېمه کې د یو نفوذي هیواد په توگه قایل دی، دا ډول سعودي عربستان هم په سېمه کې د پاکستان نفوذ غواړي، نو په دغسې حالت کې به غني ته مشکله وي چې پر پاکستان خپلي غوښتنې ومني.

پاکستان خپلي موخي ترلاسه کړي

پاکستان به په امریکا کې د غني په ځینو خبرو ناخوښ وي، او پاکستان له غني سره د سولې پروسې تر نوم لاندې فکر کوم خپل ځني مهم اهداف ترلاسه کړل:

۱- دا چې طالبانو د کورنۍ جگړې د مخنیوي له پاره د امریکا او بین الافغاني تفاهم او مذاکراتو له پاره تگلاره جوړه کړي وه، هغوی غوښتل چې د افغانستان جگړه پای ومومي، اوس چې پاکستان دغه کوي چې طالبان به دوی خبرو ته کینوی، فکر کیري طالبان به نور د خبرو میز ته کښي نه شي، ځکه اوس که طالبان په خپله خوښه هم بین الافغاني تفاهم غواړي، خو عام ولس او نړیوال به وایي چې پاکستان دا کار وکړ، او دا خبره به هم کیري چې طالبان په رښتیا د پاکستان لاسپوڅي دي؛

دویم: هغه اعتماد او باور چې د کرزي د حکومت پر مهال له هند سره جوړ شوي و، هغه هم د غني د سولې د پروسې له امله زیانمن شو، بیا به هند پر افغان او ځانگړي ډول پښتنو مشرانو باور ونه کړي؛ درېم: د منځني آسیا او ځینو نورو هیوادونو اسلامپال وسلوال چې په وزیرستان او د پاکستان سرحدونو کې میشت و هغوی د گډ حکومت او پاکستان د سولې مذاکراتو او تگ راتگ په مهال افغانستان ته را وایستل.

پرتله له شکه چې پر یمن د سعودي او متحدینو حمله یې د افغانستان په گټه ده، پاکستان به اوس د سعودي خوا نیسي، ایران او امریکا به پر پاکستان بی باوره کیري. دا ډول دا هم ممکن ده چې پاکستان له سعودي سره په دغه یاده جگړه کې په رښتوني او قوي ډول ونه دریري. بیا به د سعودي اعتبار هم پري کم شي، او که د زره له کومي ورسره ودریري نو د امریکا او ایران سره به ستونزه پیداکړي.

دا چې په عراق کې د امریکایي پوځیانو له وتلو وروسته حالت ډیر خراب شو، یو عامل داهم کیدای شي چې امریکا له افغانستان څخه د خپلو پوځیانو په ایستلو کې زړه نازره دی.

بل لورته ته په اوکراین او سوریه کې د امریکا او روسیې ستونزه ده، له همدې امله به هم امریکا غواړي چې په افغانستان کې خپل پوځیان وساتي.

د پاڼو شمیره: له ۲ تر ۴

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې ښې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ

د ایران او امریکا د اتومي وسلو پر سر خبرو هم دادی مشروط نتیجه ورکړه، بل لورته سعودی هم د اتومي وسلو جوړولو خبرداري ورکړي

پورته خبرو ته په نظر کې نیولو سره سړی ویلای شي چې په افغانستان کې به جنگ روان وي، سوله نه کېږي، دوه کلونه چې تر کومه اوباما په واک کې وي، ارگ به د غني له پاره خوندي ځای وي، د اردو او پولیسو معاش او مصارف به په نورمال ډول تر دوو کلونو د غني حکومت ته ورکول کېږي، د ولایتونو مرکزونه ممکن سقوط ونه کړي.

د دانګام جګړه یو ښه مثال دی، افغان امنیتي ځواکونو ونه شوای کولای چې طالبان له دانګام څخه په شا کړي، کله چې د امریکا هوایي ځواک کومک ورته ورسېدي، طالبان یې په شا کړل.

د پاکستان او ګډ حکومت سره د امریکا تگلاره لاهم سوال دی؟

اوس اوس دا خبرې کېږي چې د آی ایس آی او پاکستانی پوځ تر منځ د افغانستان پر مسئله د نظر اختلاف شتون لري، په لاهور کې د عیسویانو پر کلیسا برید، او ممکن همداسې نور بریدونه هم وشي، ښې ښانې داسې دي چې ممکن پاکستان له غني سره تر پایه د پوځ ژمنه شوي خبرو او تگلاري ته وفاداره پاتې نه شي.

کرزي هم ورته کار وکړ، همدا هیله یې وه چې امریکا به له پاکستان سره خبره سمه او خلاصه کړي، خو چې ونه شو، بیا نو کرزي د امریکا خلاف هم خبرې پیل کړي.

اشرف غني د کرزي په ډول نه دی، کومې وعدې چې راحیل شریف او آی اس آی ورسره کړي، په راولپنډۍ کې یې دوه په دوه خبرې وکړي، که پاکستان پر خپلو ژمنو ودریدی، غني ورته له ډیرو شیانو تیرېږي، ډیورنډ او هندوستان هم ورته مهم نه دي.

تازه معلومات ښيي چې پاکستان غني ته وړاندیز کړي چې د افغانستان په هره ډول اردو کې پاکستانی جنرالانو ته د پاکستان – افغانستان ګډو عملیاتو تنظیم او انسجام له پاره ځای ورکول شي، داسې معلومیږي چې پاکستان د دي له پاره خپل شرایط درنوي چې نور غواړي د سولې په نوم له پروسې وتلو له پاره بهانې او غوښتنې غټې کړي. چې افغانستان به بیا دغه ډول غوښتنې نه مني، او پاکستان به ووايي چې تاسې زموږ غوښتنې نه منئ نو موږ هم طالبان نه شو کینولای.

تر اوسه لاهم پاکستان ولسمشر غني ته وعده ورکوي چې طالبانو به خبرو ته کینوي، مګر وخت ته اړتیا شته. غني امریکا ته وایي بي له تاسو افغانستان نه کېږي، که پاکستان خپلې پخوانې پالیسي ته دوام ورکوي، غنی ورسره ټکر کوي، دی مطمئن دی چې تر ۲ کلونو ارګ څوک ورنه نه شي نیولي امریکا مطمئن کړی. که پاکستان پوه شي چې امریکا لوبه کې ګډ شو، لوبه یو ډول او که افغانان وي بل ډول لوبه کوي. سوله مشکل ده، تریخ واقعیت دی، د کال، دوو خبره نه ده، دلته به جګړه روانه وي.

که د ګډ حکومت مشران وتوانیږي چې په دولتي نظام کې اصلاحات راولي، ممکن امریکا د سولې پروګرام ته زړه ښه کړي، بیا به له طالب او پاکستان څخه هم غوښتنه وکړي چې له افغانستان څخه عراق مه جوړوئ.

که ګډ حکومت ونه شي کولای چې مثبت بدلون راولي بیا به همدې حکومت ته امریکا وایي چې تاسې او طالب خپل منځ کې ښه سره پوهیږئ، موږ مداخله نه کوو. لکه د کرزي د حکومت پر مهال چې یې وپل.

ډیری شنونکي په دي نظر دي چې غني به ونه شي کولای چې له امریکا سره کړي وعدې پرځای او هغه خبرې چې یې کړي هغوی ته به د عمل جامه ور واغوندي.

همدا اوس د ټاکنو د اصلاحاتو کمېسیون د مشري شکرېي بارکزی او د دغه کمېسون د غړو پر سر د غني او عبدالله جنجال دی.

دا ډول له سعودی عربستان څخه د غني د ملاتړ اعلان او د عبدالله مخالفت هغه څه دي چې د نظر اختلاف او خپلمنځي ستونزه د ارګ دننه شتون لري.

د پاڼو شمېره: له ۳ تر ۴

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلېکنی د لېکنیزې ښې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څېر و لولئ

د تره کي او امين کمونيسټ پلوه حکومتونو د اختلافاتو پر مهال هم روسان په افغانستان کي ؤ، خو هغوی کامياب نه شول چې د دوی خپلمنځي اختلافات ختم کړي، اوس هم امریکا ممکن د گډ حکومت خپلمنځي اختلافات له منځه یوړلای نه شي. دا احتمال هم ډېر لري نه شو گڼلای چې امریکا به خپله هم نه غواړي د گډ حکومت د دواړو مشرانو ترمنځ لانجه راکمه کړي.

نږدې ۶ میاشتي کيږي، حکومت په تپه ولاړ دي، هيڅ نشته، د نويو ټاکل شوي والیانو غوغا واوریدل شوه چې په ولایتونو کي د خپلمنځي اختلافاتو او په حکومت کي د دخالت له امله کار نه شي کولای.

دگډ حکومت مشرانو هر هغه څه چې امریکایان پري خوشحالیږل، دوی یو گام مخکي تلل لکه خلقیانو او پرچميانو چې د روسانو د خوشحالي له پاره ورته کارونه کړي وو.

په سیاسي لحاظ د غني او عبدالله سفر لاسته راوړنه درلودله، دا چې دا ټولې امنیتي، سمه بیزي او نړیوالي ستونزې وجود لري، دا جگړه یواځي زموږ نه ده، نړی او سېمي ته گواښ دی. دا خبرې یې د دي له پاره وي چې د امریکا او نړیوالو ملاتړ ترلاسه کړي.

پای بیا هم جگړه...

ولسمشر غني دواړه لاري په بشپړ ډول سره کاروي، جنگ او د ده له نظره د سولي عملي هڅي.

د پاکستان په اړه یې شکونه او هیلې بنودلي، وايي یا به دواړه لامبو وهو او یا به دواړه غرقېږو.

خلاصه دا چې هیواد به په جگړه کي پاتي وي، جگړه به د هیواد شمال لورته غزول کيږي، د سولي نش په نامه هڅي به همداسي دوام لري، او خبره به وچ زور ته دريږي، وخت به وښيي چې کوم لوری وړونکي کيږي، امریکا به د اوسني حکومت ملاتړ کوي، او روسان ممکن په غیر مستقیم ډول په درېم لاس د طالبانو د دریځ او موقف نه ملاتړ په سیمه ییز ډول وکړي.

پای

د پایو شمیره: له ۴ تر ۴

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکي په ځير و لولئ